

ЗАМАНЫ

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

БЕЛГИЛЕУ

Уллу кыйынлары ючюн медиклеге — махтау, ыспас, саугъала

КъМР-ни Правительствосуну ююнде республиканы Башчысы **Казбек Коков** медицина сферада ишлегенлени саугъалагъанды. Бу къууанчлы жумушка къатышханлары араларында Правительствону Председатели **Мусукланы Алий**, Парламентни Председатели **Татьяна Егорова**, маданият министр **Мухадин Кумахов**, Кырал Думаны депутатлары **Геккиланы Заур**, **Ирина Марьяш**, **Адальби Шагашев** болгъандыла.

Кесини къысха сёзюнде Казбек Валерьевич былай айтханды: «Озгъан жыл барыбызга да кыйын кезуи болгъанды. Бютюнда медицинада ишлегенлеге ол сынмлы эм жарсылу эди. Жаз башындан башлап сиз халкыны вирус бла байламлы ёлюмден къутхарыуда къаты жүреш бардыргъансыз.

Ишигизни бийик даражада толтура билиуюгюз, адам улуну жан аурутуугууз, билимизиз уллу махтауа тийишлидиле. Солуусуз, жукъусуз фельдшерле, медсестрала,

санитарла да кеслерини борчларын тийишли таммлагъандыла. Сайлагъан усталыгыбызга толусунлай берилип жүрешгенсиз. Аны белгилерча багъаны мен билмейме.

Республикабызны врачларыны абадан тёлую берген билим, салгъан мурдор болмагъанча жарагъандыла. Алагъа жорегимден ыспас эте ме. Жаш специалистле да аладан алгъанларын

аламат хайырлана билгендиле. Сизни ишигизге Россейни Президентини даражасында бийик багъа бичилгенди. Хар биригизге да ыспас этип, ыразылыгымы билдире ме».

Ызы бла Казбек Коков медиклени саугъалау жумушка кечгенди. Сёз ючюн, быыл къууанчлы Пироговну ордени бла белгиленгенлени араларында 1-чи номерли шахар клиника больницаны

эндокринологу **Доттуланы Фатима** болгъанды. КъМР-ни Башчысыны Сыйлы грамотасы бла саугъалангъанлары араларында 2-чи номерли шахар клиника больницаны баш врачы **Тогуззаланы Залина**, Медицина катастроф араны специалисти **Моллаланы Фатима**, невролог **Езденланы Мухадин**. Ыспас къагъытлагъа тийишли болгъанлары къауумунда КъМР-ни Саулукъ сакълау министрствосуну специалисти **Балаланы Салиманы** белгилерчады.

Ол кюн тюрлю-тюрлю саугъалау тийишли болгъанлары саны 127 жетгенди. Аладан тюбешууге иш бла байламлы 33 адам келалмагъандыла, экеулен а ауруп эдиле. Аланы бир неччасы бла видеосвязь къуурагъанды.

Жыйылыуу ахырында Казбек Валерьевич вирусну хорлап, аны бла байламлы тыйгъычла да кетгенден сора битеу саугъаланы байрам халда белгилерге сёз бергенди.

ТАППАСХАНЛАНЫ
Аминат.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы К.В. Коковну Жангы жыл бла байламлы ОБРАЩЕНИЯ СЫ

Къабарты-Малкъарны хурметли жамауаты!

Жангы 2021 жыл кеп да бармай башланады. Бу кезиуде бизни хар бирибиз да озгъан жылга багъа беребиз, келлик заманнга муратла этебиз эм игиликке ийнанабиз.

Кете тургъан жыл тынч болмагъанды, жангы коронавирус жукъгъан ауруу бизге барыбызга да сынау болгъанды. Халкыбыз тюбеген кыйынлыкъланы юсю бла биз жашау кюч берген бирликни бютюн сезгенбиз. Бу чакъыруну барыбыз да биригип хорларыкъбиз.

Инсанланы кючлерини, жууаплылыкъларыны эм, сёзсюз, медицина ишчилени жигит урунганларыны хайырындан биз къоранчланы эм аз эталгъанбыз, болумну осалгъа кетиууну тыялгъанбыз. Биригипбиз, жарыкъ кёллюлюгюбюз эм кеси къарыуубузга ийнануубуз экономикада эм социал ёлюмде планланы, кыйынлыкъларга да къарамагандай, республикада бардырылулары тохтамагъан эм акъырын болмагъан уллу миллет проектлени жашауа кийириге болушадыла.

Билим берюну, маданиятны эм спортну жангы объектлери, жолла эм жашау журт объектлени къурулушлары, медицина учреждениялада шендююлюк оборудовани, таппандырылган арбаз эм жамауат тийреле, жашауда бардырылган инвестиция проектле, эл молк эм промышленный производстволаны ёсюуери, къолайсызлагъа социал болушлукъ этиу эм гражданланы дровольчестволары — была барысы да бизни биригип тийишлисича ишлегенибизни эсеплеридиле, аланы жангы жылда ёсдюргенлей турурга керекбиз. Барыбызга да ишигиз эм жууаплылыгыбыз, аныгълауугууз эм тёзюмюгюз, ёз республикабызга кертичилигизиз ючюн ыразылыгымы билдире ме.

Уллу Хорламны 75-жыллыгыны жылында кёргюзтюлген бирлик эм граждан бирлешиулюк мындан арысында да жетишимлерибизни бла республиканы айнуууну мурдору боллуларына ийнанаме. Бизни барыбызны да бир итиниюбюз барды — Къабарты-Малкъарны бююнню кюннге келишген жашнагъан республика этерге.

Бирге онуюла чыгарып, халкыны таппыгына деп хар энчи адамны ишини магъаналылыгын аныглап, биз салынган борчлагъа жеталлыгыбызга, хар юйюрню жашауун эм саулай да республиканы игилендирлигизге ийнанаме.

Хурметли шухъла!

Бусагъатда биз Жангы жылны жетерин сакълайбыз, хар этген муратыбызны толлугуна ийнанабиз. Хар бирибизге да абаданларыбызны сау тургъанлары, сабийлерибизни, жууукъ-ахлуларыбызны насыплары бек магъаналыдыла. Битеу жорегимден сизге кийик саулукъ, мамырлыкъ, огурлулукъ эм ырахатлыкъ тежейме. Байрам бла алгышлайма, багъалыкъ жерлерим! Жангы 2021 жыл бла!

КЪАСЫМЛАНЫ
Аминат.

КЪУУАНЧ

Жангы Маданият юй эшиклерин ачханды

Тюнене КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** медицинада ишлегенлени саугъалагъандан сора Нартан элде жангы Маданият юйюне къууанчлы ачылыууна къатышханды. Нартанчылагъа саугъага жангы объектин маданиятны айнытуу жаны бла бардырылгъан «Культурная среда» федерал проектни бла «Развитие сельского хозяйства и регулирования рынка сельскохозяйственной продукции, сырья и продовольствия на 2013-2020 годы» деген къырал программаны чеклеринде ишлегенди. Объектин багъасы 96 миллион 578 миң сомду. Эки къатлы мекамны за-

лына 400 адам сыйныргъа болады.

Къууанчлы жыйылыуда белгилегенлерича, элни жашауунда бу кюнден жангы кезуи башланады. Казбек Коков бла бирге нартанчылада къонакъда Правительствону Председатели **Мусукланы Алий**, маданият министр **Мухадин Кумахов**, Кырал Думаны депутаты **Геккиланы Заур**, Чегем район администрациясыны башчысы **Юра Борсов** эм башхала болгъандыла.

Жыйылыуу ача, Казбек Валерьевич эллиени энди бирге жыйылыр жерлери болгъанын чертгенди. «Жаланда иги къуумлагъа жыйыла турургу-

уз. Кетип баргъан жыл кыйыныракъ болгъан эсе да, келе тургъан жыл огурлулукъ бла келсин хар юйюрге да. Умутла толсунла. Пандемияны да хорларыгыбызга ийнанаме. Ол заманда, кертиси бла да, уллу байрам къуурун онгубуз боллукуду», - дегенди Башчы.

Андан сора сёз бу элли **Руслан Жанимов**ча берилгенди. Ол кеп жылланы республикалы телевиденигъа башчылыкъ этип, андан сора Парламентни председатели болуп ишлегенди. Туугъан элинде да ол сыйы жорюген таматаладан бирди. Кесини къысха сёзюнде ол нартанчыла

бу мекамны эрттеден да сакълагъанларын айтханды эм аны ишленирингиз эшитгенде бек къууанганын билдиргенди.

Ызы бла республиканы таматасы бла Руслан Мухамедович къызыл тасманы кесип, Маданият юйюне хайырлануугъа бергендиле. Сора къонакъбайла аланы экикъатлы объект бла шагъырейленирге чакъырландыла. Шендюю излемлеге келишип ишленген мекамны къонакъла барысы да жаратып, къурулушу бардыргъанлагъа ыспас сёзле айтхандыла.

Видеоконференция

Сюзюну арасында – эм
магъаналы жумушла

Казбек Коков видео-конференция халда республиканы район администрацияларыны эм шахар округларыны таматарлары бла 2020 жылда эсеп кенгешни бардырганды. «Муниципал сагъатны» баш кесегин ол жетип келген байрамлада власть органланы ишлерини сорууларына жоралаганды. Къабарты-Малкъарда эпидемиология болум сюзюлгенди, 2020 жылда миллет проектлени жашауда къалай бардырылгъанларына къаралганды. Республиканы оноучусу бийилгъы жыл пандемия бла кюреш халда озгъаны, аны бла байламлы ол энчи болгъанын эм

болум къыйынырақлай къалгъанын белгилегенди. Саулукъ сакълау система бююнюнде саусузланы келлюгоне да къарамагъанлай, ишин тынгылы толтурады, алай уллу келлююк этерге жарарыкъ туюлдо. Ол муниципалитетлени оноучуларына жамауат арасында коронавирус жукъган ауруу жайылмазча Роспотребнадзорну эсгертиурин сакълау жаны бла информация ишни кючлендирге буюргъанды. Къоркыусулукну сакълар ючюн жангы жылгъы уллу ююр жыйылыуаны къурамазга, жууукълагъа къонакыгъа жюрюулен тыяргъа эм байрамгъа бек жууукъ

адамланы арасында тюрберге тийишлиди.

Жашау жалчытуу системаланы ишлеулерини юсюнден соруулада регион тамата энчи тохтаганды. «Байрам кези улде жашау жалчытуу системаланы ишлеринде чырмауаны болдурмазча этиу магъаналы борчу, - деп чертгенди КъМР-ни Башчысы. – Юйледен чыгарылгъан киркичлик да келбейрикти, тазалау жумушлары заманында толтурууларына сакъ болурга тийишлиди».

**КъМР-ни Башчысыны
бла Правительствосуну
пресс-службасы.**

Ыразылык

Тийишли урунганлагъа
– бийик багъа

Бу кюнледе КъМР-ни Парламентинде тюрлю-тюрлю бълумледе жетишимли урунган, сайлагъан усталыкларында бет жарыкълы ишлеген республиканы адамларын хурметлегенди. Ол къауымну алгъышлай, **Татьяна Егорова** былай дегенди: «Озуп баргъан жылда биз хар инсанни жашаууну къыйматлыгъын башха заманладан эсе энчи сезгенбиз, сауукъ сакълауда кюрешгенлени жигитликлерине шагъат болгъанбыз».

Аладан келлери КъМР-ни Парламентини Сыйлы грамотасы, Ыразылык къагъытлары бла саугалангандыла. Энчи ыразылык сёзлени устазла-

рыбызгъа айтабыз. Ала бу къыйын заманда усталыкларына кертичилей къалгандыла. Парламентни саугаларына къыралны эм жамауатны жашау магъаналы бълумлеринде урунган ишчиле тийишли болгандыла».

Парламентни спикери жыйылгъанлагъа ахшы урунганлары ючюн ыразылык билдирип, алагъа бирлик, къатылык эм тюзлюнюк тежегенди. Ол ышанла, деп чертгенди ол, къыралыбызны бек къыйын кезиулеринде болушандыла. Мындан арысында да алай боллууна ишексизме, дегенди. Ызы бла законла чыгарыуу органни оноучусу жыйылыуа къатышланы жетип келген Жангы жыл бла алгъышлаганды.

35 адам профессионал, уруну, жамауат жолларында энчи жетишимлери

ючюн КъМР-ни Парламентини Сыйлы грамоталары эм граждн обществону институтларын, билим берууну эм илмуну, жол отраслыни, къурулушну эм жашау журт-коммунал молнюкю айнтыуа юлюш къошханлары ючюн, сауукъ сакълауда эм социал политика, законлукъну, гражднлары праволарын эм эркинликлерин жалчытууда жетишимлери ючюн КъМР-ни Парламентини Председателини Ыразылык къагъытлары бла саугалангандыла. Жыйылыуа къатышханлары атындан ыразылык сёзлени Медицина консултация-диагностика араны врачы **Мадина Борокова** айтханды.

**КъМР-ни Парламентини
пресс-службасы.**

«Къабарты-Малкъар Республиканы аллында къыйны ючюн» орден бла В.С. Кебековну саугъалауу юсюнден
Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны
УКАЗЫ

Къабарты-Малкъар Республиканы экономика бълумюнде магъаналы жетишимлери эм законодательствону айнтыуа салгъан къыйны ючюн «Къабарты-Малкъар Республиканы

аллында къыйны ючюн» орден бла **КЕБЕКОВ Владимир Сафарбиевични** – Къабарты-Малкъар Республиканы VI чакъырылыууну депутатын саугъаларгъа.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы

К. КОКОВ

Нальчик шахар, 2020 жыл 30 декабрь, №180-УГ

«Къабарты-Малкъар Республиканы аллында къыйны ючюн» орден бла З.Л. Шхагапсоевни саугъалауу юсюнден
Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны
УКАЗЫ

Законлукну бла право низамны кючлеуге салгъан уллу къыйны, бийик квалификациялы кадрланы хазырлагъаны ючюн «Къабарты-Малкъар Республиканы аллында къыйны ючюн» орден бла **ШХАГАПСОВ Заурби Леловични** – «Россей Федерацияны ИЧ ишле мини-

стерствосуну Краснодар университети» билим беруу федерал къырал казна бийик билим берген учрежденияны филиалы – Россей МВД-ны сотрудниклерини квалификацияларын ёсдюруу Шимал-Кавказ институтну начальнигин саугъаларгъа.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы

К. КОКОВ

Нальчик шахар, 2020 жыл 30 декабрь, №181-УГ

«Къабарты-Малкъар Республиканы аллында къыйны ючюн» орден бла А.А. Гюлюй ууну саугъалауу юсюнден
Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны
УКАЗЫ

Авария-къутхарыу ишлени къурауда эм бардырыуда къыйын болумланы болдурмазча этиуге эм аланы кетериге салгъан уллу къыйны, жамауатны къыйын болумлада алчымай мадар этерге хазырлыгъын ёсдюргени ючюн «Къабарты-Малкъар Республиканы аллында къыйны ючюн» орден бла

ГЮЛЮЙЛАНЫ Алийни жашы Абдуллахны – «Россей МЧС-ни Шимал-Кавказ регион излеу-къутхарыу отряды» федерал къырал казна учрежденияны филиалы – Россей МЧС-ни Элбрусда бийик-тау излеу-къутхарыу отрядыны начальнигин саугъаларгъа.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы

К. КОКОВ

Нальчик шахар, 2020 жыл 30 декабрь, №182-УГ

Къабарты-Малкъар Республиканы къырал саугъалары бла
белгилеуну юсюнден
Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны
УКАЗЫ

Жетишимлери эм кеп жылланы бет жарыкълы урунганны ючюн Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугаларгъа

ПАШТОВ Руслан Хабижевични – «Къабарты-Малкъар Республиканы футбол федерациясы» жамауат организацияны президентин;

сыйлы атла атаргъа:

«Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы врачы»

МЕЧУКАЛАНЫ Азретни жашы Алиханна – Къабарты-Малкъар Республиканы Саулукъ сакълау министрствосуну «Сюд-медицина экспертиза бюросу» къырал бюджет сауукъ сакълау учрежденияны начальнигине,

«Къабарты-Малкъар Республиканы билим берууну сыйлы ишчиси»

ЖАРИКОВА Елена Валентиновнагъа

– Къабарты-Малкъар Республиканы Жарыкъландыруу, илму эм жаш тълуну ишлери жаны бла министрствосуну билим беруу жаны бла надзорлукъ эм контроль бардыргъан управлениясыны начальнигине,

«Къабарты-Малкъар республиканы сыйлы экономисти»

КОЖОКОВ Артур Жамалович – «Алика-К» чекленген жууапчылыгъы болгъан биригиуну генеральный директоруна,

«Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы энергетиги»

ПШИНШЕВ Залим Галимович – «Россети Северный Кавказ» – Каббалкэнерго» публичный акционер биригиуну филиалыны Терк район электрический сетьлерини начальнигине.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы

К. КОКОВ

Нальчик шахар, 2020 жыл 30 декабрь, №183-УГ

АКЦИЯ

Энергокюч объектлеге – жигитлени атлары

Кеп болмай Уллу Хорламыны 75-жыллыгына жоралап Шимал-Кавказ федерал округда къууанч

халда «Россети Северный Кавказ» компанияны объектлерине Уллу Ата журт урушну жигитлени атлары берилгенди. Терс-Къолда 35/10 кВ кючю болгъан подстанция да 1942 жылда Элбрусну немислиледен къоруулай жоулганлары атын журютюрюкдю. Аны юсюнден бизге энергокюч биригиуну

пресс-службасындан билдиргенди.

Жыйылыуу ача, Элбрус район жер-жерли администрациясыны башчысыны орунбасары Муаед Азубеков жигитлени атлары подстанциялагъа берилгенди. «Россети Северный Кавказ» компанияны жанындан аламант башламчылык болгъанын, ёсе келген тълуну эсинде къалырча ол ахшы себеплик этеригин белгилегенди. Айтылгъан

сёзлеге «Каббалкэнерго» биригиуну баш инженери Алибек Яганов да къошулганды.

Ызы бла жыйылыуа къатышханла бир минут шот туруп жигитлени эсгергенди эм гюлле салгандыла. Эсге сала айтсакъ, бусагъатда Уллу Ата журт урушну Жигитлерини атлары СКФО-да беш подстанция журютеди.

**МАГОМЕТЛАНЫ
Сулейман.**

КЕНГЕШ

Миллет проектлени чырмаусуз толтуруп башларгъа амалла бардыла

КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** Правительствоу келечилери бла кенгеш бардырганды. Анда миллет проекте къалай толтурулгъанлары тинтилгенди.

Премьер-министр **Мусукланы Алийни** айтханына кёре, 2020 жылда битеу финанс ёнкючле, ол санда социал магъаналы жумушла, тындырылгандыла. Республика жылны къырал борчну кёбейтмей бошаганды. Ол миллет проекте эм къырал программала къалай толтурулгъанларын да билдиргенди. Сёз подряд организацияла тамамлагъан ишни качествау эмда къырал келишимлени жалчыхан кезиуде министрствола бла муниципалитетле контрольну къалай толтурулгъанларыны юслеринден да барганды.

Республиканы Башчысы къырал келишимлени толтургъанда контрольну къатыландыргъа, кеслерини борчларын тийишлисича тындырмаган организацияла бла ишге энчи эс бурурга кереклисин чертгенди. Кенгешде белгили этилгенча,

ОПЕРАТИВ ШТАБ

Саулукъ сакълау къурауда бузукълукъла ычхындырмазгъа, инсанланы предложенияларына жууапланы мычымай берирге

КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** видеоконференция амал бла коронавирус жукъгъан аурууну профилактыкасы эм аны жайылыуна контроль жаны бла Оператив штабын быыйл ахыргы жыйылыуун бардырганды. Республикада санитар-эпидемиология болум эмда медицина организацияла пандемияны кезиуде къалай ишленгенлери сюзюлгенди.

Роспотребнадзорну КъМР-де Управлениисыны шартларына кёре, 29 декабрьде республикада коронавирус 15621 адамгъа жукъганды, аладан 13737 сау болгандыла, 261 саусуз ауушханды. Бу кезиуде республикада 360 тест бардырылганды. Госпитальда медицина болушлукъ 1406 адамгъа бериледи. Аладан 85-си реанимациядадыла. Амбулатория болушлукъну 2365 пациент аладыла.

Саулукъ сакълау министр **Рустам Калибатов** жангы жылгы байрамланы кезиуде медицина организацияла къалай ишлериклерини эмда учрежденилагъа салынган борчланы юслеринден доклад этгенди. Аны айтханына кёре, амбулатория службагъа 20 жангы машина берилгенди. Андан сора да, социал службаланы (13) эмда

Онкология диспансерде шёндюю медицина оборудование хайырлангъа берилгенди. Ол «Саулукъ сакълау» миллет проектни «Онкология аурулагъа къажуу иш» регион проектни чеклеринде келтирилгенди. Линейни ускоритель эм компьютер томограф келир жылдан хайырлангъа башлангъандыла. Биринчиден а, алада ишлериклени аттестациясы бардырылганды. Жыйылыуда келир жылда миллет

проектлени бла къырал программаланы чеклеринде къабыл кёрюлген келишимле да тинтилгенди. Мусукланы Алий ала барысы да къабыл кёрюлгенлерин белгилегенди. Ол а ишни чырмаусуз башларгъа онг берликди.

Ахырында Казбек Коков жыйылгъанлары байрамла бла алгышлап, келир жылда ала хайыры ишлерлерин тежегенди.

районланы администрацияларыны (13) машиналары бла да хайырлангандыла медикле бу кезиуде. Ол а амбулатория-поликлиника бёлюмлени ишлерин игилендирирге, дарманланы саусулагъа жетдириуну заманын къысхартыргъа онг бергенди.

Поликлиникалада 19 колл-ара, саусуланы диагностикалары жаны бла 6 амбулатория ара къуралгандыла. 8 саулукъ сакълау учрежденида, ол санда энчи иели организациялада, 9 компьютер томограф салынгандыла. Ала сау кюнню ишленгенлери айтырчады. Бир кюннге орта эсеп бла 500 КТ-тинтиу бардырылады. Бу кезиуде уа 70226 адам ётгенди компьютер томографиядан, анга ахча ОМС-ни фондундан бёленеди.

Коронавирусну жукъгъанын заманында ачыкълар ючюн солуу кюннде 10 лабораторияда тестле алынырыкъдыла, ол санда энчи иели учрежденида да. Тинтиулени эсеплерин терк белгили этер мурат бла медицина организацияланы бла ПЦР-диагностиканы бардыргъан лабораториялары араларында электрон байламлыкъла къуралгандыла. Байрамланы аллында эмда каникуланы кезиуде терк медицина болушлукъ

берген службаланы ишлери кючлендириледи.

Кенгешни ахырында Казбек Коков регион эм федерал власть органданы жер-жерли бёлюмлери бирге келишип ишленгенлери хайырындан коронавирусха къажуу ишни бийик дарагада къуаргъа онг болгъанын чертгенди. «Аурууну терк жайылыун тохтатыргъа, саулукъ сакълау системаны ишин тийишлисича бардырыргъа кюлдан келгенди. Бу кыйын кезиуде республикада ышанулукъну жалчыхтыгъа бурулгъан тийишли мадарла тамамлангандыла», дегенди республиканы оючуусу.

Ол кенгешге къатышханлагъа байрамланы кезиуде эмда аны аллында кюнде чырмаусуз, кемчиликсиз ишлерге, инсанланы тилеклерин, излемлерин толтурургъа, саулукъ сакълау системада тыйгъычла болдурмазгъа кереклисин энтта бир керез эсертгенди. Сёзюню ахырында ол жыйылгъанлары байрамла бла алгышлагъанды эмда келир жылда жетишимле тежегенди.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствоу пресс-службасы.

Къайгырыу

Ачыкъ сёлешиу эмда иги тилекле

Жангы жылны байрамыны аллында КъМР-ни Парламентини депутатлары Улуу Ата журт урушну ветеранларын жокълагъанлары иги төреге айланганды. Законла чыгарыуучу органны

кезиуде кесигизге бютонда сакъ болугъуз», - деп тилек этгенди ол.

Татьяна Борисовна ветеранла бла ушакъ бардырганды, кемчиликлени, жетишмеген затланы тамам-

башчысы Татьяна Егорова уа Юрковланы юйюрлерин дайым да жокълайды - Анатолий Григорьевични бла Александра Васильевнаны. Тюбешу санитар-эпидемиология излемле сакълангъан бардырылганды.

Спикер ветеранлагъа сауугъала бергенди эмда мамыр жашаубуз ючюн ырызлыгъын айтханды. «Сизни таныгъаным бла бек ёхтемленеме. Келир жылда саулукъ, узакъ ёмюр, жаланда ахшы умутла тежейме. Бу кыйын

лауда болушлукъ этерге сёз бергенди. «КъМР-ни Парламентини депутатлары, дегенди ол, ветеранлагъа шеф болушлукъ этедеди. Бу жылланы ичинде биз бир бирге алай юйренгенбиз, жууукъ окъуна болгъанбыз».

Юрковла уа Татьяна Егоровагъа кеслери ёсдюрген полле бергенлери иги төреге айланганды. Бу жол да спикер алай сауугъа кюллу болганды.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Соруу

Келир жылдан не сакълайсыз?

УНАЛАНЫ Азрет, Къашхатауну Физкультура-саулукъ кючлеу комплексини таматасы:

«Ёлде бир къауум ахшы тюрлениуле болгъанлары къууандырганды - сабий сад бла ФОК ишленги, хайырлангъа берилгенди. Сентябрьде жангы ишге, спорт дуниясына, къайтахана да, бек ырызсына анга. Мусукланы Исмайлыны Олимпиадада сермеширин ашыгып сакълаймы.

Келир жылда жамауат ишлерибиз да биз мурат эттенча

башларыла деп ийнанырыкъ келеди. Хар бирибизни этен ахшы башланчылыкларыбыз толсуна. Миллетибизге Аллах тынчылык, эсенлик берсин!

ЖЫЙЫЛУУ

Жорукъланы къаты тутайыкъ, коронавирусха башха аурууланы къатышдырмайыкъ

Геуорге кюн КъМР-ни Саулукъ сакълау министрствосунда пресс-брифинг озганды. Анга Къабарты-Малкъарны Катастрофаланы медицинасы эмда терк болушлукъ берген арасыны баш врачы **Алим Кардаван**, республикалы клиника больницаны травматология пунктуу таматасы **Аслан Шевлоков**, Наркология диспансерини баш врачы **Ольга Удалова**, Кардиология араны баш врачыны орунбасары **Зарубек Батыров** къатышхандыла. Жыйылыуда ала жууукълашып келген байрам кюнде жамауаты саулугъу бла байламлы къоркъуусулукъну юсюнден сёлешгенди.

Алим Владимирович озуп бара турган жылда ара апрельден бери бютонда бийик даражалы хазырыкъда ишленгени билдиргенди. Пандемия бла байламлы шёндю кёп адамгъа болушлукъ этерге тюшгени эсерттип, жамауатын хар нени тюз ангыларгъа, кеслерин ичгичиликден, саулуқлары бла байламлы жарашмагъан ашладан тыяргъа чакъырганды.

Ковидден къыйналгъанла аслам болгъанлары себепли бу кюнде ичгиден, аш-азыкъдан уулангана да кёбейип къалса, бютон кыйын тюшеригин ангалатханды. Дагъыда адамла терк болушлукъну чакъыргъан

кезиулеринде къызылуқлары (температуралары) барлыгъын, коронавирус болган адам бла ол неда бу жерде тюбегенин жазырмазларын тилегенди.

Алай бла жалаанда ёзлерин угъай, алагъа болушлукъ тапдырыргъа къорешген медицина ишчилени къоркъуулу болумгъа салгъанларын айтханды. Алай эсе да, бригадада бюгонлюкде жетишигенлерин, эм алгъа уа жанларына къоркъуу болгъан инсанлагъа къайгырылгъанын белгилегенди.

Кардиология араны келечиси уа бюгонлюкде пандемия бла болумда инсульт, инфаркт да бир жары да кетип къалмагъанларын

черте, жюрек-къан тамыра ауруулары болгъанлары, бирсилени да сакълыкъгъа чакъырганды. Хар тюрлю аурууну да болдурмаз амалдан биринчиси профилактыкады, дегенди.

Сёлешгенле барысы да эндиге дерди да маска жюрюторге, медицина кюл къапла киерге керек болгъанына тюшонмегенле болгъанын айтхандыла. Кюнню халы сууукъ, бузлауукъ болса да, кеслерине, бирсилеге да сакъ болурларын излегенди.

Андан сора да, жыйылыуда вырезивительлени юслеринден да оюмла айтылгандыла. Кырал Дума ахыр окуулада аланы керек болуп тургъанга

санагъанын билдиргенди. Дагъыда ковидге къажуу вакцинаны юсюнден сагышларын эшитдиргенди.

Медицина махемелени келечилери барысы да республиканы жамауатын келе турган Жангы жыл бла алгышлагъандыла. Аны бла бирге юйюрлерине, бирсилеге да сакъ болурга чакъыргандыла. Алай бла ала бюгонлюкде бийик даражалы хазылыкъда ишленген терк болушлукъ бергенлени, больницалада урунганларыны кыйыныларын багъалагъанларын ачыкъларыларын чертгенди.

МОКЪАЛАНЫ Зукура.

КЪУРУЛУШ

Терклик, тынгылылык, айбатлык

Оза барган жылда республиканы къурулуш сферасында аслам иш тамамландырганды. Сабий яслиле бла садикле, Маданият юйле, спорт комплексле, жашау журтла ишленгендиле. Пандемиягъа да къармай, къурулушчула боюнларына алган борчлары жарыкъ бетли толтургандыла деп ышангылы айтыргъа боллукъду.

Жашаргъа жараулу юйле

Быйыл жашау журтладан беш жюз минг квадрат метрден артыгы берилгенди хайырлануугъа. Пандемия ючюн борчла бир кесек азайтылгандыла, алай дагыда белгиленген ишлени барын да тындырыргъа къолдан келгенди.

Озгъан жыл бла тенгешдиргенде, ёсюм он бир процентден атлагъанды. Предприятияла бла организацияла эмда адамла кеслери кеп къалмай 3,8 минг фатар сөөгендиле. Андан юч мингден артыгы шахарлада бла элдеде ишленген иели юйледе.

Озгъан айны шарт-

ларына кере, хайырлануугъа 23 кеп фатарлык мекам берилгенди. Нальчикде «Нарт» эмда «Мэй» микрорайонлада да къурулуш тири барады. Дагыда адамланы эски юйледен кенюроу программа да къыйматлы бардырылады. Аны быйылгы кезиунде Зольск районда энтта да элли юйюрге юйле ишленгендиле.

Тынгылы ремонт этиу программаны чеклерин май 3,8 минг фатар сөөгендиле. Андан юч мингден артыгы шахарлада бла элдеде ишленген иели юйледе.

Садикле, яслиле

Яслилени юсюнден айтханда, бу жаны бла къурулушчула бек иги къармаханларын белгилерге тийишлиди. Бир жылны

ичине отуздан артыкъ жангы мекам ишленген аны шарт кёрюзтеди. Алгын кезиунде быллай объектлени ашыкъмай,

жылны ахырында ачыу эселе, быйыл, кепге созмай, бир-бири ызындан битдирип баргандыла.

Шендоюгю стандартла бла салынган, хар кереклери бла жалчытылынган, арбазлары да айбатланып, тап жарашдырылган ариу, эркин яслиле жангы жылдан сора да гитче къонакълагъа эши-

клерин ачарыкъдыла. Саулай айтханда, «Демография» миллет проектни хайыры бла (ол келир жыл да бардырылыкды) районлада бла элдеде балаалагъа быллай объектледе 2022 жылгъа дери юч минг чакълы жер къураллыкды. Ол санда 1900 жер быйыл хазыр этилгенди.

Маданият мекамла

Быйыл республикада он Маданият юйге тынгылы ремонт этилгенди. Дагыда Нартаанда аллай жангы объект ишленгенди. Анга 95 миллион сом къоратылганды.

Талай элде жангыртуу ишле да эбине жете турадыла. Алада быллай юйлени башларын, терзелерин, башха жерлерин алышдыла, тыш къабыргъаларын сюртедиле, отуларын тынгылы жарашдырадыла, тегерек-башларын да тап

халгъа келтиредиле. Ол санда Кенделенде Маданият юйге да тынгылы ремонт этилгенди. Жаш къараучуну театры да, жунеси да тап этилип, жууукъ кезиунде эшиклерин жангыдан ачарыкъды. Жангыртуу программагъа Миллет музей да киргенди.

Келир жыллада къалган Маданият юйлеге, театргагъа, художестволу эмда макъам школлагъа тынгылы ремонт этерге дейдиле.

Мектепле

Былыр бардырылып башланган «Билим беру» Миллет проектни хайырын бизни республикада да кёрёбиз. Аны чеклеринде быйыл юч жангы школ эшиклерин ачхандыла.

Ол санда Нальчикде 33-кю номерли жангы махкеме да. Бу учреждение эм бийик стандартагъа кере ишленгенди, анда сабийлеге окъурча, спорт эмда чыгъармачылык ишле бла кюреширча

битеу онгла бардыла. Школгъа 1420 сабий юйюйдю.

Дагыда Чегем шахарда, Солдатское эмда Ново-Ивановка элдеде биришер тынгылы школну къурулушу бошала турады. Алада ишлени кеп къалмай бары да тап

этилгенди, къатларында футбол, баскетбол, волейбол ойнарча майданла да къуралгандыла. Бу объектле битселе, аланы да къошуп, озгъан эки жылны ичинде ишленген школлагъа эки минг чакълы сабий юйюйдю.

Спорт комплексле

Республикада физкультура эм спорт бла юч жюз минг чакълы адам кюрешеди. Къырал бу сферагъа тийишли кезден къарал башлагъанына бир нечча жангы спорт-саулукъландыруу комплексле, майданла, бассейне эмда башха объектле шагъатлыкъ этдиле. Аланы къурулушуна юч жюзден артыкъ миллион сом бёлюнгенди.

Былыр тогъуз спорт майдан ишленген эсе,

быйыл аланы саны 25 болганды. Жарым жюз организациягъа спорт оборудование берилгенди. Дагыда Къашхатауда бла Прохладныйде биришер тынгылы ФОК ишленгенди. Кенжеде «Беш тогъай» деген спорт академия, Прохладныйде а «Олимп» спорт-саулукъландыруу ара ачылгандыла. Келир жыл да кеп объектлени къурулушу бардырылыкды.

Жолла

Бусагъатдагы излемлеге келишдире, алчы технологияланы хайырлана

«Къоркъуусуз эмда тынгылы автомобиль жолла» Миллет проектни хайырындан жоллагъа ремонт этиу эмда жангы транспорт инфраструктураны къурау жаны бла быйыл бизни республикада аслам иш этилгенди белгилерге тийишлиди. Уллу шахарла бла чеклене къалмай, кеп элдеде

да къармашуу барып турганын эслегенбиз.

Сёз ючюн, Бабугентден башлап Къара-Суугъа жетген жол бек тынгылы жангыртылганды. Дагыда Шалушканы бла Каменканы арасында, Нальчикден агъач мюлк таба (Акь-Сууну ичи бла) элтген жолла, Чегемде, Алтудда, Урухда, Кишпек-

де эм кеп башха шахарлада бла элдеде жолла бла байламлы тийишли мадарла этилгендиле.

Подрядчикле бирлеринде чунгурланы жамангандыла, бирсилеринде кезиунде неда тынгылы ремонт этгендиле. Белгиле, бордюрла, светофорла орнатхандыла. Шахарланы орамларын да тротуарланы жарашдыргандыла.

Саулай айтханда, быйыл 103 объектте (120 километр) тынгылы ремонт этилгенди. Ол а былтырдан эсе эки кереге кепдю. Тийишли ишлеге 2,1 миллиард сом къоратылганды.

Жангыртылган трасалада кёбюсюнде къурулушчула жаланда асфальт салуу бла чекленеип къалмай, чыракъла

да орнатхандыла. Нальчикде Канукоева орамны аслам кесеги төрт ызгъа дери кенгертилип, битеу шендоюгю стандартагъа келиширча болганды. Бир-бир объектлени уа, сёз ючюн, ара шахарда Киров атлы орамны, алгынча, ремонт этип къоймай, теренине дери къазып, туюу бла барган инженер коммуникацияланы да жангыртылгандыла.

Республиканы жолчулары арт эки жылда зыгыр-мастикка асфальто-бетонну хайырланып башлагъандыла. Аны хайыры бла машина барганда, жолдан азыракъ тауш келеди, чархлары да игирек тутадыла, ала ыз да къоймайдыла, суу да жутулуп кетеди.

Жоллагъа къарагъан

«Кавказ» Управление да бош турмаганды. Республикада аны бойсунуунда болган федерал трассаланы жангыртуу бек тири барганды, талай кёлюрге да тынгылы ремонт этилгенди. «Кав-

каз» жолну төрт ызгъа дери кенгертиу проект быйыл да бардырылганды. Жолчуланы келир жыл да аслам иш сакълайды. Аланы да быйылча тири, тынгылы эртеле деп ышанабыз.

Бетни басмагъа **УЛБАШЛАНЫ**
Мурат хазырлаганды.

ХАЛКЪЛА АРАЛЫ КОНКУРС

«Быллай эришиуге кытыша, журтунгу, миллетинги энчиликлерин ачыклайса эмда даражаларын кётюресе»

Шимал Осетияны Билим бериуде ишлегенлени усталыкларын ёсдорген республикалы институту башламчылыгы бла кьуралган «Биз башкалабыз, алай барыбыз да тенгбиз» деген Халкыла аралы конкурс быйыл онунчу кере бардырылганды. Бу эришиуде уа кеслерини хунерлерин ана тиллени окутхан устазла ачыклайдыла.

Бу жол конкурсха Нальчикни 34-чю номерли прогимназиясыны сабий садына эмда башланган классларына журюгенлеге малкьар

Мадина Муратовна, эришиуге кытышырга кыалай бла кёлленгенсе?

Аны юсюнден «Педагоглары профессионал усталыкларын тохтаусуз ёсдорген арадан» Кьонакылары Люба билдиргенди. Аны бла бирге манга бу жумушда ангылауларын аямай болушлук этгенлени барысына да ыразылыгымы айтырга сюеме. Хар замандача, конкурсну юч номинациясы болганды. Алагъа тийишли видеоматериалла жарашдырып, журини келечилерини барысына да жиберирге керенди.

«Визитная карточка» бёлюмюнде устаз кесини туугъан кюнүнден башлап бюгонлюкде кыайда урунганына деридилдируу этеди. Анга жаладан он минут бериледи. Экинчиси уа – «Мастер-классды». Мында жыйырма минутну ичинде усталыгыны, сабийле бла кыалай ишлегениги, кыалай амалланы хайырланганыны ачыклайса.

«Моё хобби» номинацияда уа поэзияда, прозада неда публицистика ызда материал хазырлайса. Мен акъ сёзюню сайлаганма. Сабийле бла бирге акылманыбыз Мечиланы Кязимни Мемориал тийресинде бла солу парквады эсертмелерине барып, алайда аны чыгармаларын окугъанбыз. Сора кесим поэт бла заманлы тенгештирген халда ушакъ да хазырлаганма.

Дагъыда назмучуну атын журютген фонdda бюстуну кыатында да ары жаш тёлю аны от жагъасына келгенча жыйылычусуну юсюнден айтханма. Бу затланы барысын да онминутлук видеоматериалга жыйышдырырга тийишли болганды.

Эришиуну кьуралууну а жаратханмыс?

Эсертге кетейик, бусагъатда пандемия бла байламлы болумлада конкурс онлайн халда озгъанды. Алай эсе да, биз ары, Владикавказга, барып, кесибизни ишбизини юсюнден орус тилде видеоматериалы бла бирге билдириу этгенбиз.

Бу жыйылыу а шахарны сатыуалы экономика техникумунда болганды. Эришиуге саулайда тогуз устаз кыатышханбыз. Аланы хар кыайсындан да бирер затха юйренирге боллукъду. Барысы да билимли педагогладыла деп айталлыкма.

Ары баргъанымда биргеме хычинде бла айран да элтенме. Коллегаларымы, журини да сыйлай, ала бизни миллет ашларыбыз болганларын айтханма. Сора хычинлерибиз быйыл «Вкус России» деген конкурсда топ-10 тизмеге тошгенлерин да эсертгенме.

Эришиуну кьуралууну юсюнден айтхан заманда уа, айкай да, онлайн халда саулайда ачыкларга сыйген затларынны барысын да кёрюгъталмайса.

Биз билгенликден, конкурсну

тилден бла адабиятдан дерсле берген Ёзденланы Мадина кыатышханды. Бу кюнледе аны жетишими барыбызны да кьууандырганы бла бирге ёхтмленирген да этгенди. Ол эришиуде биринчи жерге тийишли болганды.

Андан сора да, жаш тёлюню окутуугъа эмда юйретиуге салган кыйыны ючюн декабрьни аллында КьМР-ни Парламентини Сыйлы грамотасы аны бирси даражалы саугъаларына кыошулганды. Бюгюн а ол мени ушакъ негеримди.

жорукъларына тийишлиликде энди ол 2021 жылда Кыабарты-Малкьарда бардырыллыкды. Анга сен себепчи болгъанын бла байламлы кыалайладыла сезимлеринг?

Быллай жумушлагъа, билемисиз, кыатышырга бек сюеме. Алагъа хазырлана, аслам материал бла ишлейсе. Жаладан кесинг угъай, сабийле да кёл жангы затха тюрюнедиле, сора алай бла сейирлерди да кьозгъалады. Конкурс-ол жаш тёлюню ана тилибизге сыймеклигин кюнлендирген амалдан биринди.

Сора сен республикадан тышына чыгаргъа керек эсенг а, бардыргъан жумушунг бла байламлы жууаплыккыны бютонда кыаты сенгенча боласа. Эришиуге кыатыша туруп, ишлеген, жашагъан жерлеринги даражаларын ачыклайса эмда кётюресе.

Андан сора да, миллет тилле бла байламлы конкурс анда хунерин кёрюгътген устаз кыайсы халкыны адамы болгъанына кёре, аланы маданиятлары, адет-тёрелери бла шагъырейленирге, аны урунуу сынамындан кесинге юлюг алырга ахшы онг чыгъады. Айкай да, быллай эришиуге кыатыша, журтунгу, миллетинги энчиликлерин ачыклайса эмда даражаларын кётюресе. Тилибиз терен тамырлы, кенг бутакты тюрк тил кыауумга киргенин билдирге, ангыларга итингенлени кёрсенг да хычыуунду ол кёлюню жарытады!

Келир жыл конкурс Кыабарты-Малкьарда бардырыллыккыны бизге, устазлагъа, ахшы жумушду деп суланма. Анга педагогла аслам халда барып, ол кыалай кьуралганын, анда коллегалары нени ачыклагъанларын кёрюрлерине ышанама. Бу эришиуге кыатышырга сыйген адам болса да, анга билгеними аярык тюрююме, болушурга хазырма.

Бюгонлюкде сабийлени ана тилибизге юйретирча, аланы сейирлерин кючлерча хар небиз да жетишемиди?

Кёл затыбыз барды деп айталлыкма. Методика кереклибиз, кёрюмдюлю пособияларыбыз, компьютер амалларыбыз да

шёндо игидиле. Малкьар тилни дерслерин, сёз ючюн, садикде, башланган класслада да бардырырча, устазлагъа болушлуккыга тынгылы китапла (пособияла) басмалангандыла. Андан сора да, ишчи دفترле бийик даражада жарашдырылгандыла.

Алада хар тема экишер вариантда берилгени сабийлеге, педагоглагъа да тынчыккыды. Окуучуларыбыз ала бла сыйюп ишлейдиге. Жаладан ала школдан юйге келседе, ата-анала, уллу кёллю болмай, ана тилни дерслерине да бирси предметледен кем эс бурмасала, ёсдоргенлери бла тауа сёлеширге талпынсала, бизни кыйыныбызны ангыласала, арада биригилук болукъду.

Биз билгенликден, сен кесинг да окуу-методика комплеклени жарашдырыргъанладан бирисе.

Хау, бу иш бла да сыйюп кюрешеме. Ючюнчю класска ана тилден (авторлары Ахайланы Лариса бла Ахайланы Рамела) устазлагъа болушлуккыга дерс бериуну амалларын жазып, китап (пособие) чыгарганма. Дагъыда сегизинчи класска (орус тилли кыауумга) окуу китапка кёре алай болушлуккы жарашдырырга белгиленгенди. Энди аны хазырлаугъа кыатышырыкма.

Бош заманында уа не бла кюрешуочусе?

Айкай да, аны юйрюм бла оздурмулга сыйюучусе. Баш иеум Руслан бла бирге эки кыз ёсдоргенбиз. Анисат педагог-психологду, Аминат а ариулыккыну индустриясында кюрешеди.

Энди, кьудуретни ахшылыгындан, ынна да болганма. Тёрт туудукчугъубуз барды. Ала уа алыкъа гитчеледиле.

Беш жылдан бери жай каникулланы заманында юйде энци Сабий экология ара кьурат, анда балалагъа кьарап тургъанма. Бери шахматладан, ИЗО-дан, музыкадан, физкультурадан устазланы да чакъыргъанма. Быйыл пандемияны хатасындан бу жумушуну эталмай кьалганма.

Алай а ары дериде Россейден бизге он жашчыккыны бла кызчыккыны сабий юйден алып (аланы ёз аналары бирди, аталары уа – башхала), алагъа аналыкъ этип тургъан орусла тиширыу да Кыабарты-Малкьарда солугъан кезиунюнде келтириу тургъанды энци садигибизге барысын да. Ала бла бюгонлюкде шухлукъ жюрютебиз.

Ушагыбыз Жангы жылны аллында болганы себепли уа жамауатыбызга саулукъ-эсенлик, жюрек тынчыккы да тилейме. Ол хар бирибизни юйюбюзге да огурулулукъ бла келсин, кьууанчысып да келтирсин!

Ушакъны **ТРАМЛАНЫ Зухура** бардыргъанмы.

Профессионалла

Биринчи таулу тиширыу нейрохирург

Кеслерини сайлагъан усталыклары бла бирге ол сфера бла байламлы илму ызда да жетишмилли болгъанларыбыз бардыла. Ала медицинада бютонда асламдыла. Алай кыйын ишде ишлей, анда алгъан сынамыларын кыагытха тюрюне, ала бла бирсиле да хайырланчыра этип, кыйматлы китапла басмалайдыла. Белгили нейрохирург Чочайланы Аминат да аладан биринди.

Алгъадан чертсек, озуп бара тургъан жылда ол Санкт-Петербургда Андрей Поленов атлы Россей илмуизлем нейрохирургия институтда кесини доктор диссертациясын жетишимли кьоруулагъанды. Аны ишине айтхылык, тануулу профессорла багъа бергендиле.

Тырынаузда туугъан кыз анда ючюнчю номерли школну айырмалы тауусуп, КьМКЪУ-ну медицина факультетине окурга киргенди. Ызы бла билимин ординатурада нейрохирургия ызда ёсдоргенди. Кесини урунуу жолун а Нальчикде республикалы клиника больницада врач-нейрохирург болуп башлагъанды.

2002 жылда илмуланы кандидаты даражалы ишин жазып, огъарыда сагынылгъан институтда кьоруулагъанды. Ол сайлагъан эмда ачыклагъан «Первичная и первично-отсроченная краниопластика при черепно-мозговой травме аутокостью черепа» деген тема ююмларыны теренлиги эмда жангычылыгы бла коллегаларына сейир болганды.

Диссертацияларындан тышында да, Аминат Масхутовнаны авторлугъунда танг кесек илму иш басмаланганды. Ол санда уллу монографияла да бардыла. Аны «Краниопластика аутокостью черепа при черепно-мозговой травме» (Санкт-Петербургда, 2007 жылда басмаланганды) деген китабына тийишлиликде студентлеге дерсле берилдиле.

Аны пособияларында нерввалы системаны, баш сюекни эмда мыйыны бузулулары, алагъа чып тошюулары бла байламлы, андан сора да, хирургияны болушлугу

бла багъуу темала тынгылы ачыклангандыла. Ала бла, белгилегенибизча, жаш тёлю, преподовательле, врачла, бирсиле да хайырланадыла.

2008 жылда окуулу эмда билимли врачны Санкт-Петербургдагы Елизаветинская деген больницага чакъырадыла. Анда бир нэнча заманын ишлегенден сора бу шахардагы РФ-ни МЧС-ини «А.Никифоров атлы мычымай тапдырылган болушлукъ эмда радиациялы медицина битеуроссей арагъа» кёчеди эмда анда да бет жарыккы урунады.

Кыыралыбызны шимал ара шахарында ишлеген кезиунюнде аны кьолболуп башлагъанды.

2002 жылда илмуланы кандидаты даражалы ишин жазып, огъарыда сагынылгъан институтда кьоруулагъанды. Ол сайлагъан эмда ачыклагъан «Первичная и первично-отсроченная краниопластика при черепно-мозговой травме аутокостью черепа» деген тема ююмларыны теренлиги эмда жангычылыгы бла коллегаларына сейир болганды.

Диссертацияларындан тышында да, Аминат Масхутовнаны авторлугъунда танг кесек илму иш басмаланганды. Ол санда уллу монографияла да бардыла. Аны «Краниопластика аутокостью черепа при черепно-мозговой травме» (Санкт-Петербургда, 2007 жылда басмаланганды) деген китабына тийишлиликде студентлеге дерсле берилдиле.

Аны пособияларында нерввалы системаны, баш сюекни эмда мыйыны бузулулары, алагъа чып тошюулары бла байламлы, андан сора да, хирургияны болушлугу

бла багъуу темала тынгылы ачыклангандыла. Ала бла, белгилегенибизча, жаш тёлю, преподовательле, врачла, бирсиле да хайырланадыла.

2008 жылда окуулу эмда билимли врачны Санкт-Петербургдагы Елизаветинская деген больницага чакъырадыла. Анда бир нэнча заманын ишлегенден сора бу шахардагы РФ-ни МЧС-ини «А.Никифоров атлы мычымай тапдырылган болушлукъ эмда радиациялы медицина битеуроссей арагъа» кёчеди эмда анда да бет жарыккы урунады.

Кыыралыбызны шимал ара шахарында ишлеген кезиунюнде аны кьолболуп башлагъанды.

2002 жылда илмуланы кандидаты даражалы ишин жазып, огъарыда сагынылгъан институтда кьоруулагъанды. Ол сайлагъан эмда ачыклагъан «Первичная и первично-отсроченная краниопластика при черепно-мозговой травме аутокостью черепа» деген тема ююмларыны теренлиги эмда жангычылыгы бла коллегаларына сейир болганды.

Аны пособияларында нерввалы системаны, баш сюекни эмда мыйыны бузулулары, алагъа чып тошюулары бла байламлы, андан сора да, хирургияны болушлугу

Соруу

Келир жылдан не сакълайсыз?

ГЕМУЛАНЫ Заира,

кыошакъ билим

бериуну устазы:

«Келе тургъан жылдан мен жашауубуз ангылашынуулу, монглу болурун сакълайма. Не жаны бла да жангы онгла берсин Алах. Хар инсанни да саулугу элпек болсун.

Бюгонлюкде дуняда болумну эсге ала, ол бек магъаналды. Елюмлерибиз азайсыла. Жюрек жарыккыгъа сылтаула кёл болсунла. Не десенг да, хар абодан адам да, сабийча, ахшыга ийнанырга

соеди да, билеу этген муратла барысы да тосулна.

КЪЫЙЫН АУРУУГЪА КЪАЖАУ СЮЕЛГЕНЛЕ

«Биз, ариу сёзю да дарманнга айландырып, болушурга корешебиз саусузлагъа»

Озуп барган жыл тынчыкъга чомарт болмагъаны барыбыз да билебиз. Пандемия бла байламлы болумлада бизни врачларыбызга, медсестраларыбызга, больницада урунган бирсилеге да алгадан эсе кеп иш тюшгенди. Жашау салган сынаулу чакълада кеслерни окуулулуклары, билимликлерин, хунерликлерин ачыкълаганларындан сора да, адамлык ышанларыны бийик хурметте тийишлиликлерин кёргозте, бизге, жууук-ахлуларыбызга болуша, кеплени жашауларын сакълай, берген антларына кертичлей къаладыла.

Аладан бириди Холамханланы Керим да. Ол бусагъатда Нальчикде республикалы сабий клиникалы больницааны мурдорунда кыралган эм кюркчуулу инфекцияны экинчи госпитальда бёлюмюню башчысыды. Бюгон а ол мени ушакъ нёгеримди.

Керим, төрели соруу болушур болур: врачны жолу меккиди деген сезимге къалай бла келгенсе?

-Сабийликден да врач болурга сыйгенме десем, алдарыкъма. Ол сагыш манга школну ахыр жылларында келгенди. Ары дери аскерчи болурга умут этип, тамата къарындашларыма къарап, сукъланып турганма. Анамы эгечлери Сакинат бла Лейла да айта тургандыла бу жолу сайла деп.

Сора мектепде окугъан кезиумде бир жылны ичинде эки кере да усталыкъга тюшондорген (профориентация) программада тестни жазгъанымыдан сора «хирург» тюшгенди. Алай бла сайлауум анда тохташанды.

Хасанианы школун айырмалы тауусуп, муратыма жетер акъылда Астрахандагы къырал медицина институтха кирип, аны да къызыл дипломга бошагъанма. Ызы бла ординатураны да бу вузда этгенме.

Ююорде кю къарындаш болабыз. Къайсын, Кязим, мен да ата-анабызны, бирси таматаланы бизге салган къыйыларын кёре, аланы бизге ышанулары алдамазга къорешебиз.

Барыбызга да быллай атланы закий, деменгиле постлерибизни хурметлерине жоралап атагандыла.

Шёндю экинчи госпитальны «къызыл тийресинде» ишлейсе. Медицина бла байламлы адам болган къадарында бюгонню болум сени тюрлендиргенми?

-Биринчиден, усталыкъым сабий хирург болганын айттайм. Абадан телю бла эндиге дери бир заманда да ишлемегенме. Июньда бизни больницада биринчи кере ковид-госпиталь ачылганында, баш врач Людмила Гусалова чакъырып, ары докторла жетишмегенин билдирип, мени угъай демезиме ышанганын да айтады.

Кюркчуван этгенме, алай эсе да, пандемия башланган биринчи кезиуде биз саусузлагъа болушурга, адам улуну сакълап къалырга къызынганмыз. Бизни, врачланы, жигитлеча кёргендиле. Манга уа сагынылган госпитальны бёлюмюне таматалыкъ этерге да бюоргандыла.

Ол заманда жетишмелерибизни, Интернетде адамла жазган ыспас сёзлени, алгышланы да кёрюп, Людмила Хажсетовна

экинчи кере, манга сора да турмай, биягы бёлюмге жибергенди. Алай бла шёндю октябрьден бери мындабыз.

Бюгонлюкде саулайда больницада эки жюзден аслам, мени бёлюмюмде уа элли пациент барды. Дарманларыбыз жетишедиле, врачла, медсестрала да алышынып ишлейдиле. Бери саусузула кюркчуп, къыйналып, энди сау къалыкъбызмы деп келедиле.

Аны себелли биз, ариу сёзюнда дарман этип, болушурга къорешебиз. Кесинги тынгылы жюрютмесенг, акъылынгы ишинг да кёргозтмесенг, ала санга ышанмайдыла. Саулуклары игиге айланп, бизни къыйыныбызны кёргенлеринден сора уа адамла алгышларын бла тилеклерин айтып тауусмайдыла.

Болсада бизни кезлерибиз пандемия башланган кезиудеча жарыкъ туюлдуле. Башха-башха ызланы специалистлери, асламысында сабий врачла, инфекционистлени ишлерин этебиз. Баш врач Людмила Хажсетовна Гусаловага манга ышанганы, саусузлагъа къайтыргъанлай турганы ююн эмда КМР-ни сыйлы врачы, регионда сабий хирургыны

айныууна аны бла бирге уа жаш специалистлени усталыкъга тюшондюроуге салган къыйыны ююн Светлана Баширова Индроквага газетибизни юсю бла ырызлыгымы билдирирге сюеме.

Жамауат ковиден къутулса, жашау башха боллукъду деген оюму эшите турабыз. Сен а къалай сунаса?

-Эсигизде эсе, адамла бу аурууга ийнанмай тургандыла. Благъа не тюрленюу? Башхасы уа, Аллахны ахшылыгы бла, ёлюмден къутулса, реанимацияда жатып, ауур саусузыны, бизни кече-кюн демей къыйналган ишчилерибизни, амалсыздан жиялган врачланы кёрсе – ол башха болмай къалмаз!

Саулукъ жаны бла уа, ауругъанланы ёпкелери алгынча солумайдыла. Аны ахырысы бла да сау этер ююн а реабилитация - физиотерапия, солу гимнастика, дарманла бла багыу - керекди.

Жашау тюрленип да къалмаз, алай а бу ауруу кесини ызын кыймагъан хазна ююр къалыкъ туюлду. Бюгонлюкде жер башында 80 миллион саусуз барды, болсада ол да ахыргы тарих туюлду.

Хар врач да психологду дейдиле. Ол алаймыды?

- Кертиди, врачла, биринчиден, психология жаны бла ишлейбиз. Алай айтырга сыйоучюме: «Биз дарман бла багып кёребиз, Аллах а саулукъ берир». Сен не кючю препарат, не аламан процедураны этсенг да, адам кеси иги болурга акъылын бурмаса, барысы да зырафды.

Аны ююн эм алга сёз бла

багъабыз. Бюгон анализлеринг табыракъ болдула, сатурациянг кётюрюлду, бет къан алдынг, къызылулугунг (температура) жерине келди дегенча сёлешип, кёллерин кётюребиз. Была саусузга жан дармандыла. Ариу сёзлени сора уа ол сени хар айтханынгы этер, дарманын да заманында ичип, жеринден тепмей жатар.

Ишинги айтмасакъ, жашау да нени багъалайсы?

- Спорту сюеме, биринчиден, эркин тутушууну. Хар кюн сайын эрттенликде заманын болмай къалса да, ингирде чабарга къорешеме. Спортсуз адамны санлары жумушакъ, хыбыл неда ырахын боладыла.

Элде адамла къайдан къаруу аладыла? Эрттен намаздан бери бир олтурмай ишлейдиле да, андан. Мал сауадыла, арбаз тазалайдыла, тауукълагъа къарайдыла, бичен этедиле-быллай жумушла уа санланы къатдырадыла, чыныкъдырадыла. Аны ююн бюгонлюкде жашаулу тишируулары тенгли бир жаш адамланы саулукълары жокъду.

Андан сора да, бош заманында Инстраграмда блог бардырама. Дагъыда медицина темаланы ачыкълагъан китап жаза турама.

Адам улу алай жаратылганды: сабийликден чыкъгъанлыкъга да, Жангы жылдан ким да бир зат сакълайды. Санга уа ол не бла байламды?

- Кетип барган жыл сау дунягъа да къыйын болганды. Алай эсе да, Аллахны буйругъуна бир зат да айтмайма. Бу аурууну хорлагъандан сора байрам да, къурман да этербиз. Жангы жылгъа уа, къалган ишчилени солутуп, кесим госпитальда иш юсюнде тюберикме.

Ушакъны МОКЪАЛАНЫ Зухура бардырганды.

Бир кечеге аланы бригадалары отуз жерге жетеди

Нальчикде ёсген къызычкъ Гузиланы Аминат сабийликден да медицинада ишлерге сыйюп, гинжилерине уколла эте, юйдегилени эслерин кесине аз кере бурмагъанды. Ол умутуна жетер ююн сахарны онююнчю номерли гимназия школунда иги окуш, биология бла химия предметлени айырып сыйгенди.

Къудуретни ахшылыгындан, гитчелигинден да этген мураты толуп, Москвада Россейни халкълары шёхлулуклары университетини медицина факультетини багыу иш бёлюмюне (РУДН) киргенди. Анга атасы Алий, анасы Мадина, бирсиле да къууанып, аны уллу шахарга кесинлей жиберип къолаймай, биргесине ары кетип, бюгонлюкде ала да анда турадыла.

Студент болган биринчи кюннен да таулу къызычкъ вузда иги окугъанындан сора да, анда жыл сайын бардырылуучу Миллет фестивалгъа Къабарты Малкъарны атындан къатышды. Анда белгиле постлерибизни назмуларын айта, тепсеулерибизни кёргозте, бирсилени бизни миллетибизни энчилликери бла да шагъырейлендиреди.

Бюгонлюкде Аминат алтынчы курсу таууса турады. Медицинада къайсы ызы сайларыгына токташып, келир жыл ординатурагъа да кирип акъылдады. Алай эсе да, ол шёндю да сыйген жумушу бла къорешеди. Къыралыбызны ара шахарында «Рязанский» аты терк болушукъ берген подстанцияда эки жыл чакълы медсестра болуп ишлейди.

Пандемия башланганлы бери да «къызыл тийреде» кечекюн демей, къыйналган саусузлагъа себеллик тапдыргъанлай турганладан бириди ол. Сау сакъла бла ишлей, бир кечеге аланы бригадагъа отуздан аслам жерге жетерге да тошеди. Айхай да, иш юсюнде аз тюрлю болмайды. Адамны жашауун сакълап къалыр ююн кюрешген кезилери да кеп болады.

Аны бла да къалмай, Аминат когронавирусдан ауругъанланы багъарга деп кыралган «Крокс Экспо» инфекциялы госпитальда ол ачылганылы бери медсестрады. Мында «къызыл тийреде» ишлей, таулу пациентлеге тюбегени, алагъа болушуп, ырызлыкъ сёзлени эшиттени да болганды.

Аны окуулулугун, билимликлерин жаратып, госпитальда ишлеген врачла обходха биргелерине алып неда ауругъанла кеп болуп жетишалмагъан чакълада саусузыны халларына къараргъа да айтычуудула. Асламысында больницаны кесинде неда ковидден къыйналгъанлагъа къарарган медперсонал туруча бёлюнген

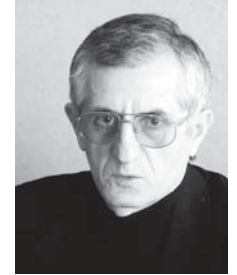
общекитде къалырга да тошеди. Къыйналганына, юйге тансыкъ болганына да къарамай, белгиле профессорланы, врачланы къатларында ишлей, аладан юлго алады.

Ол Нальчикде турган ыннасы Мусулканы Буслимтан да коронавирус жугъуп ауруп турганын аны тансыкълап, телефон бла сёлеше туруп ангылап къыйганды. Алай бла бирси жууукълагъа терк окуна билдирип, анакагъа (тудукъла уа аны алай айтып къубултадыла) болушукъ оздурулмай этилрча болганды.

Солу заманда юйге келсе да, эм алгъа ол аммасын жокълайды. Огъары Малкъарга, Къара-Суугъа ата-ана жууукъларына барырга да сыйоучюду. Бюгонлюкде къыйын ауруугъа къажау сюелген медсестраладан бири болган таулу къызычкъ окууун да андан ары бардырып, келир заманда сыйген иши бла къореше, таньулу, билимни, ышангылы да врачларыбызны тизмесине къошулур деп ышаныбиз.

ТРАМЛАНЫ Зухура.

Соруу

Келир жылдан не сакълайсыз?

ЁЛМЕЗЛАНЫ Мурадин, назмучу:

- Быйыл кепле ачыгъандыла, апчыгандыла. Мындан амандан Аллах сакъласын. Жарсыгъа, ахчы ханина тюрленюле алыкъ оздыла. Жамауатны болуму да артыкъ аламан туюлду. Миллетибизге Аллах онг берсин. Насып, огурулулукъ тилейме келлик жылдан.

МАДАНИЯТ

Иги кёллюккю ёчюлтмей, алгъа таукел къарайдыла

Кетип баргъан жыл жашауубузну тюрлендиргенди. Кеп затха башка кезден къарарча болумгъа салганды ол. Алай а жашауу барады, аны бла бирге умут да ёчюлмейди. Жангы жылда ахшы муратла келедиле эсибизге. Не зат этилди озгъан жылда, не зат болжалгъа салынды?

Маданият жанын алгъанда, аны бла кюрешгенле бу тюрлю къорктуулу болумда да тынчлык излемегендиле. Онлайн халда, Роспотребнадзор излеген жорукъланы толтуруу халда тубешип, бетден-бетге къарап да ишленгендиле.

Къабарты-Малкъарда терели болуп къалган Шимал Кавказны миллет драма театрларыны «Южная сцена» аты халкы аралы фестивалы барганды. Аны ишине Шимал Кавказны округуну тюрлю-тюрлю жерлеринден келген театрла къатышхандыла – Дагъыстандан, Къарачай-Черкес Республикадан, Ставрополь крайдан, Чечен Республикадан, Абхазиядан, Шимал Осетия-Аланиядан... «Кабардино-Балкария – 100» деген битеуроссий кинофестиваль а уллу къуанча айланганды республикада. Аны чегинде киноискусствону суйгенле тюрлю-тюрлю жанрлы ки-

нолагъа къарагъандыла, Россейни белгили киноартистлери бла тубешгендиле. Пандемия бла байламлы Къабарты-Малкъарны Маданият министерствосу ол тубешиле Интернет сетегледе къараргъа онг да этгенди.

Бери келген актёрланы санасанг а, бири биринден игиле: Россейни, Молдавияны да халкы артисти Александр Михайлов, Россейни сыйлы артисти, Юг Осетияны халкы артисти Оксана Сташенко, РФСФР-ни сыйлы актрисасы, Россейни искусстволарыны сыйлы къуллукчусу Наталья Бондарчук, Россейни халкы артисти Сергей Новожилов, актриса, композитор, жырчы.

Къабарты-Малкъаргъа атап, алапат жыр жазгъан Екатерина Семенова, театры эмда кино артистлери Сергей Ворчук, Максим Колосов, Андрей Горкунов, Евгений Банифатов, Илья Самитов, Анастасия Денисова, Олег Масленников-Войтов, Анастасия Макаева...

Фестивальны ачылгъаны бла алгъышларгъа уа Нальчикге Москвадан Россейни маданият министерствосуну Регионалны айытыу эмда магъаналы проектле жаны бла департаментини директору Ольга Юркова да келген эди. Бу эки магъаналы фестивалны республикада бек уллу маданият жыйылыулагъа санаргъа боллукъду. Дагыда бизде Шахар култураны сезон фестивалы, Александр Пушкинин поэзия фестивалы, «Ата журтум – мени жырлым!» деген аты бла адабият-суратлау фестиваль да баргъандыла.

Нальчикде «ТЭФИ-Реги-

он» деген телевидение конкурсуну жарым финалы да баргъанды. Аны ишин эте, бери Россейни жыйырма беш каналындан келгендиле келечиле. Аны бла бирге онлайн-фестивальла да болгъандыла. Аладан бири-«Читайфест» - юйор окууну хайырын эсге салганды.

Нальчикки А. Ткаченко аты художестволу музейинде уа кёрмочле бири бирин алышындырып тургъандыла. Искусствону бу

тюрлюсюн суйгенле Хасан Журтовну «Птицы Кабардино-Балкарии» деген сурат кёрмочюне, Владимир Марченкону, Санкт-Петербургда жашагъан Уяналаны Аслангерини, Сириядан келип, мында жашап, ишлеп тургъан Бибарс Аппешни, Руслан Мазлоевни, Ибрагим Сурхайхановну, Рузана Дацирхоеваны эм башхаланы сурат къыргъармачылыклары бла шагъырей болгъандыла. Бу музейде дагыда «Свой стиль» деген аты бла сурат алдыргъан художниклени, Минеральные Воды шахардан «Бетельгейзе» аты аскер-патриот художестволу арт-студияны кёрмочлери да баргъандыла.

Тишируулары энчи кёрмочлери уа «Гранд-

Кавказ» отелде баргъанды. Анда Акъкъзыланы Сиярлары бла Имараны суратлары да жасагъандыла къабыргъаланы. Онлайн халда «Культурный марафон» деген бизни къыралда жашагъан миллетлени маданиятларында аталгъан акция баргъанды.

Акциялары сагъынганда, китапханалада жыл сайын барыуу «Музейни кечелери», «Искусствону кечеси», «Кинону кечеси» деген жыйылыула баргъандыла. Аланы асламысы Уллу Ата журт урушда алынган хорламга жетмиш беш жыл болгъанына аталгъандыла. Ол тема бла Мечиланы Къазим аты республикалы жаш тёл библиотекада «Платок сермешеди» деген аты бла китап-иллюстрация кёрмоч болгъанды.

Быйыл жашау болум къыйын болса да, ол адамланы, къыралланы, республикалары араларында чеклини жабамагъанды. Кърымда баргъан кинофестивальда бек баш саугъаны бизни жерлешибиз Махиланы Мариям алгъанды. Аны «Таулу тишируула» деген документли киносу бек игиле саналганды.

Чувашияда болгъан Халкы аралы кинофести-

вальдан да келгенди бизге къууанчлы хапар – жаш композиторбуз Малкъондулары Ахматлы «Мингитау» симфониясына кере ол аты бла алынган суратлау кино музыкалы фильмлени арасында бек игиле саналганды.

Жырчы, жаш композитор Атабийланы Малика уа «Новая звезда» проекте къатышып, анда атын айтдыргъанды. Кантемир Балаговну «Дылда» деген киносу Калифорнияда Кинопрессаны халкы аралы федерациясыны кинофестивальында тыш къыраллы тилде алынган киноланы барындан да аламангъа саналганды.

Маданият жыйылыула бардырыуда Къабарты-Малкъар къырал университетде Отарланы Керим аты культура ара бла Мечиланы Къазим аты маданият фондуну энчи белгилерге керекди. Ала, онлайн халда Къазимни, Къайсыны, Керимни, башха жазыучулары да чыгъармачылык ишлерини юсю бла окуу зришуиле бардырып, сабийле бла, таматала бла да ишленгендиле.

Сёз ючюн, Мечиланы Къазим аты маданият фондуну онлайн окууларына малкъарлыладан, къарачай-

лыладан сора да, Ингушетия Республикадан окууучула, тыш къыралда жашагъанла да къатышхандыла: Къазимни назмулары Тюркден Мызыланы Къаншаубий, Франциядан да, Эйфелева башняны кёрюмдосюнде тохтап, Мечиланы Шамил айтхандыла. Фондуну директору Аппайланы Лариса къурап, сабийле эсселе, келден жазмала жазгъандыла. Аланы жыйып, фонд китап чыгъарганды. Отарланы Керим аты культура ара Тубейланы Светлананы башчылыгында белгили постлерибизни назмуларын окууну бардыргъандыла.

Адабият жанын алгъанда, республиканы Жазыучула союзу, Маданият министерствосу, департаменти, китапланы суйгенлени жамауат биригиулериде бирлешип, жазыучулары, постлени эсгеру юкленди, юбилейлени ингирилени белгилегендиле. Былайда «Чекле салынмагъан шүёхлук» деген проектни мардасында Чечен Республиканы бла Къабарты-Малкъарны жазыучулары тубешгенлени эм авторла бир бирлери бла жууукъ танышып, алапат ингири ётдоргенлени да сагъындыргъа керекди.

Дагыда Али Шоген-Джукъова, Гуртуланы Бертге, Будаиланы Азретге, Къулийланы Жажимусагъа, Валентин Кузьминнге, Борис Утижевге аланы жашау эм чыгъармачылык жолларына атылып, эсгеру ингириле къурагъандыла. Келе тургъан жыл ахшы умутларыбызны толгъаны бла къууандырсын барыбызны да.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Эсепле

Спортчуларыбызны къууандыргъан, алапат хорламлары ёхтемлендирген эмга ышандыргъан

Барыбыз да билгенден, озгъан жыл башхалдан энчикер къурагъанды. Ол болум битеуудияни спортча да тюрленюле кийирген эди. Кеп чемпионатла бла турнирле бардырылмай окууна къалгъандыла. Токиода ётерик жаз Олимпиада оюнула окууна бир жылгъа болжалгъа салынгандыла. Тарыхда аны бу жолгъа дери 1916 эм 1940 жыллада кёчюрюрге тошген эди.

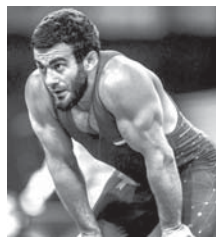
Алай къыралда хал тюрленип, хар не да тохтагъынчы, бир ненча

чемпионат бла турнир ётенди. Аллайладан бири Россейни грек-рим тутушудан чемпионатыды. Анда бизни гёжэф Локияланы Жамболат кеси ауурлугъунда «алтынны» ычхындырмай, къыралны эки

кере чемпиону деген атха тийишли болгъанды. Андан сора да, кюз артындан бери ол бизни эки кере къууандыргъанды: Россейни бла Дуняяны кубоклары ючюн зришуиледе да биринчи болуп.

Кюз артына жууукъ хал бир кесек тюрленгенди. Алай бла сентябрьде гёжэф жашыбыз Мусукала-

ны Исмайыл ючюн энтта да бир кере кёрюзютоп къууандыргъанды. Ол Венгрияны чемпионатында 70 килограммда жыгъыша, биринчиликини жибермей, бу къыралны чемпиону болгъанды.

Малкъарлы спортчулары жетишилмерини юслеринден айта, бююн-

люкде Америкада жашагъан эм окугъан Аттасуаланы Рамазанны белгилерчады. Ноябрьде бабугентчи жаш, эркин тутушудан 57 килограммда сермеше, 23 жыллары толмагъанлары араларында Американы чемпиону болуп, дуняяны чемпионатына къатышыргъа эркинлик алгъанды.

Дагыда мартны алгъында Тюменде дзюдодан Россейни биринчилиги бардырылгъанды. Анга

хасаниячы жаш спортчу Мисирланы Исмайыл да къатышханды. 66 килограммда дери ауурлукда зрише, ол төрт сермешин да хорлам бла бошагъанды. Финалда Краснодар крайдан Александр Бурмистровдан кючю болуп,

«алтын» бла къайтханды.

Озгъан айда «Олимпийск» спорт комплексе дзюдодан СКФО-ну чемпионаты бардырылгъанды. Анга округдан 250-ге жууукъ атлет къатышхандыла, бизни республикадан спортчула эки майдал бла къайтхандыла.

Аладан «доммакны» төрт сермеш бардырып, Гуппойланы Алина къытханды. Бу жол Алина кесине жангы - 57 килограммгъа

дери - ауурлукда тутушханды. Ары дери, ол, 52 килограммгъа дери къауумда зрише, округда, республикада да кеп хорламлагъа жетип тургъанды. Бу жангы категорияда да къызыбыз жетишили болур деп ий-нанабыз.

Жылны алпында Дагъыстанда СКФО-ну эркин тутушудан биринчилиги ётгенди. Анга 21 чемпионаты бардырылгъанды. Анга округдан 250-ге жууукъ атлет къатышхандыла, бизни республикадан спортчула эки майдал бла къайтхандыла.

Аладан «доммакны» төрт сермеш бардырып, Гуппойланы Алина къытханды. Бу жол Алина кесине жангы - 57 килограммгъа

дери - ауурлукда тутушханды. Ары дери, ол, 52 килограммгъа дери къауумда зрише, округда, республикада да кеп хорламлагъа жетип тургъанды. Бу жангы категорияда да къызыбыз жетишили болур деп ий-нанабыз.

Баям, Тюменланы Альбертни жетишилмерини аланы бюнонда бек кёллендиредиле. Тюменланы Бий-

берт, Махитланы Алан эм бююнлюкде ара шахарда жашап, UBGYM клубда жёрау этген Къартлыкъланы Ислам да ол тизмедиле. Сёз ючюн, Бийберт бу жылда эки тубешу ётдоргенди эм аладан хорлап чыкыгъанды. Алан бла Ислам да бир ненча сермешден нокаутла бла къытып чыкыгъандыла.

Келир жылны юсонден айтханда, биз андан жалаңда ахшы жетишимле сакълайбыз. Энчи эс жай Олимпиада оюнулада зришир Мусука улунда бёлюнорюго ишкесизди. Къалгъан спортчуларыбыз да бийик жетишилмерине йинанабыз.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

Соруу

Келир жылдан не сакълайсыз?

ЭНЕЙЛАНЫ Магомед,

«Балкария» фольклор-этнография кырал төлсеу ансамблини директору:

- Кетип барган жыл кыйын жыл эди. Миллетибизни кыранчлары көп болгандыла. Ол дегеним, халккыбызны атын айтдырган адамлары дуняларын алышхандыла. Бек жарыстхандыла ол шартла.

Аны себепли битеу кыйынлыкка да артда кыалганларына ийнаныргыым келеди. Саулукду да нени да башы, Аллах аны элпек берсин. Жуукларыбыздан, кышларыбыздан ачымайык. Ариу, жарык жыл келсин. Хар адамны да кыуаныш жашарча онгу болсун.

МАККАЛАНЫ Махти,
РФ-ни сыйлы тренери:

- Халккы көбюсю кетип барган жылда бир кесек кыйналганды десем, ётюрюк болмас. Ол себепден келе тургандан ахшы тюрлениуле бла тынчылык сакълайбыз барыбыз да. Адамла бир бирлерине ариу кёздөн кыараргъа, ийнаныргъа юйренселе сюеме. Миллетде бир бирни ангылаулык болурун бек сакълайма. Маданиятыбызда да жангы, сейир проектле болсунла.

Кыралда, республикада да ахшы тюрлениуле бююннге дери кёре келген кыйынлыкларыбызны унутдуруча болсунла. Жангы жыл насып, саулук да келтирсин хар инсаннга да!

Эришю

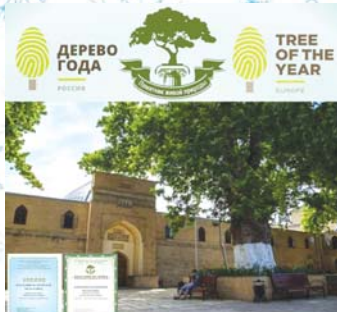
Бурунгулу терек – биринчи жерде

Къабарты-Малкъар Республика «Жылны росейли тереги» деген Битеуроссей эришюде кыол кётюргенди. Конкурс 2020 жылны биринчи майындан башлап октябрге дери Федерация Советни башламчылыгы бла бардырылганды. Аны ачык электрон кыол кётюрюу сайлауларына уа саулай да 96749 адам кыатышханды.

Онеки терекни арасында, чертилгенича, ачык кыол кётюрюу бла Дагыстан Республикада ёсген бурунгулу жалан агъач (платан) биринчи жерге чыкыганды. Аны 39082 инсан сайлаганды.

2021 жылны февралында Дербент шахардагы терек (сагынылган платан) Россей Федерацияны атындан «2021 жылны европалы тереги» деген Халккы аралы эришюде кёргозтюлюкдю. Къабарты-Малкъарны жамауатын эмда аны кыонакыларын эрттегили платан ючюн сагынылган Европа даражалы конкурсда кыол кётюрюге чакырабыз. Эришю февралы биринчи кюнүндөн жыйырма сегизинчисине дери бардырыллыкды.

Кыол кётюрюле кыачан башланырыкларыны юсюндөн, дагыда башха толү информация КъМР-ни Табийгат байлыкка эмда экология министрствосуну социал сетъледе страницаларында, сагынылган ведомствону Къабарты-Малкъар Республиканы кырал власть органларыны эмда

жер-жерли самоуправление органларыны бирикген порталыны кыаумундагы бёлюмюнде, дагыда <https://rosdrevo.ru/> официал сайтда кыошак халда белгили боллукдю.

Справкалы билдиру – шаркылы жалан агъач Дагыстан Республиканы Дербент шахарыны Джума-межит тийресинде ёседи. Жыл саны: 283 жылды (ЦДЭ-ни 2020 жылда эсеплерине тийишлиликде). Терекни бийиклиги 35 метрди, бутакыны 1,3 метр бийикликке кенглиги 1,76 метрге жетеди (ЦДЭ-ни 2012 жылдагы эсеплерине кёре).

ТРАМЛАНЫ Зухура.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутатлары эм КъМР-ни Парламентини Аппаратыны келечилери Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председателини секретариатыны таматасы **ЦИПИНОВ Заурбек Альбертовичге** атасы **ЦИПИНОВ Альберт Мусабиевич** ауушханы бла байламлы улуу бушуу этил кыайгы сёз бердиле.

Билдириу

В сентябре 2020 года был утрачен бланк полиса страхования СПАО «Ингосстрах» по ОСАГО НС серия АНС № 540070. Данный бланк считать утраченным и недействительным. Не имеет юридической силы.

Учредитель: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствосу

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редактору орунбасары)
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат,
(баш редактору орунбасары)
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
ТРАМЛАНЫ Зухура,
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиниклерин кыоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр эткенди.

Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский овраг, 5а

Номерге графикте кёре 19.00 сагыатда кыол салынады. 20.00 сагыатда кыол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫЪАРГАНЛА:

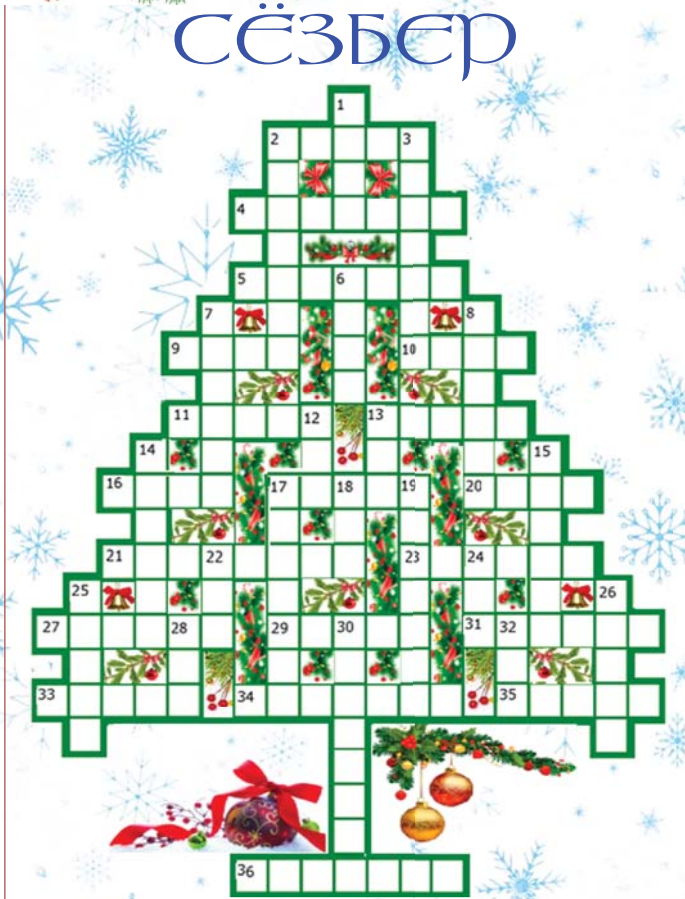
Кетенчиланы Зульфия, Кучукланы Сафият - жууаплы секретары орунбасарлары; Баллиланы Феруза (1, 2, 3, 4-чо бетле), Бийчеккуланы Жаннет (9, 10, 11, 12-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1260 экз. Заказ № 2810
Багыасы 15 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Налчык шахар,
Ленин атлы просект, 5
электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru

ЭНИНЕ: 2. Чабаккыны ол тюрлюсю да болады Жангы жылга кыуралган кыангада. 4. Дуняны ол сакъларыкды дейдиле. 5. Циркни ишчиси. 9. Аш-суу. 10. Бир затны тануулу энчилиги. 11. Аллай сагыта да этдиле бир бирлерине бай адамла. 13. Сарбашланы Зуфарны белгили жыры. 15. Бир жерде, кыралда жашаган адамла. 17. Ол кыуанчда, бушууда жарарча, кенг болса сюедиле таулула. 20. Патчакны бийик юйю. 21. Эрттеги тюрк кыраллыкка улуу жыйлыу. 23. Сибирлык сынатхан белгили жер. 27. Женгиз кийим. 29. Алай болса уа деген магъаны тутхан междометие. 31. Уруш заманда аллай аты бла пулемёт чыгаргандыла. 33. Окъуанла аны аладыла. 34. Ол этген умутуна жетмей квалмайды. 35. Кыошула. 36. Амалсызга болушлук этюде ол бек керекди.

ЁРСИНЕ: 1. Ары-бери элтирге адам, халчук жюкленген зат. 2. Юйде кыуатлык. 3. Жыйында аллайны сыймейдиле. 6. Эрттегили мажюсю жыр. 7. Кыоркыуу жерде керек сезим. 8. Алгышлада аны кийикчасын тилейдиле. 12. Шыйыхланы кыабырлары жанады алай. 13. Сабий бек жышанган адам. 14. Сютно сюзер ючюн жюрютюлген тешикли юй сауут. 15. Бек иги зат. 17. Сахна оюнда солуу заман. 18. Бир затдан да кереклиси болмагъан адам. 19. Халкыларыны атларын дуняга айтдырган фохмулу адамла. 22. Юлюшюлюш этилмей, саулай биширилген кыой эт. 24. Ол юй тобон, тырнаккы да жылтыратады. 25. Шерият сюд бардыргъан. 26. Къурманлык хантус. 28. Таулула Грецияга алай айтхандыла. 30. Фохму бла бирге жюрюген усталык. 32. Эр киши берген сёз.

ГАЗЕТНИ 154-ЧЮ НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАНГАН СЕЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

ЭНИНЕ: 7. Ахшам. 8. Балас. 9. Шарк. 10. Кыанат. 12. Аууш. 13. Акат. 15. Ожак. 19. Кына. 20. Архыз. 21. Уууч. 24. Ауук. 25. Арпа. 28. Адеж. 30. Кыура. 32. Боза. 33. Хата. 34. Отоу. 36. Бири. 38. Артиш. 40. Алам. 41. Ирчи. 42. Кыулач.

ЁРСИНЕ: 1. Кырангылык. 2. Ашык. 3. Омак. 4. Абат. 5. Алма. 6. Асыулулук. 11. Ну. 13. Ала. 14. Агъа. 16. Жаз. 17. Кыу. 18. Ахлулук. 22. Чум. 23. Ара. 26. Адепилик. 27. Азатлаучу. 29. Жух. 30. Кыут. 31. Аят. 32. Буу. 35. От. 37. Ирик. 38. Амин. 39. Шаккы. 40. Асла.

Газетни келир номери 12 январьда чыгъарыкды.